

Sextonde sessionen (1982)

Allmän kommentar nr 9: Artikel 10 (human behandling av frihetsberövade personer)

[Den allmänna kommentaren nr 9 har ersatts av den allmänna kommentaren nr 21]

1. Artikel 10, punkt 1, i konventionen föreskriver att var och en som har berövats sin frihet ska behandlas humant och med aktning för människans inneboende värde. Men långt ifrån alla rapporter som lämnats in av konventionsstaterna innehåller information om hur denna punkt i artikeln ska genomföras. Kommittén anser att det vore önskvärt att rapporterna från konventionsstaterna innehåller specifik information om de rättsliga åtgärder som syftar till att skydda denna rättighet. Kommittén anser också att rapporterna bör innehålla de konkreta åtgärder som vidtagits av behöriga statliga organ för att övervaka den obligatoriska tillämpningen den nationella lagstiftningen om human behandling och aktning för den mänskliga värdigheten hos alla frihetsberövade personer, som föreskrivs i punkt 1.

Kommittén konstaterar i synnerhet att punkt 1 i denna artikel är allmänt tillämplig för frihetsberövade personer, medan punkt 2 behandlar åtalade personer åtskilt från dömda personer och punkt 3 endast behandlar dömda personer. Denna struktur återspeglas ofta inte i rapporterna, som främst hänvisar till åtalade och dömda personer. Formuleringen av punkt 1, dess sammanhang – särskilt dess nära anknytning till artikel 9, punkt 1, som också behandlar alla former av frihetsberövande – och dess syfte stödjer en bred tillämpning av principen som uttrycks i denna bestämmelse. Dessutom påminner kommittén om att denna artikel kompletterar artikel 7 när det gäller behandlingen av alla frihetsberövade personer.

Den humana behandlingen av och aktningen för den mänskliga värdigheten hos alla personer som berövats sin frihet är en grundläggande norm för allmän tillämpning som inte får vara helt beroende av materiella resurser. Även om kommittén är medveten om att sätten och villkoren för frihetsberövande i andra avseenden kan variera med tillgängliga resurser, måste de alltid tillämpas utan diskriminering, så som föreskrivs av artikel 2 (1).

Det slutliga ansvaret för efterlevandet av denna princip vilar på staten för alla institutioner där personer lagligt kvarhålls mot sin vilja, inte endast i fängelser, utan även i t.ex. sjukhus, interneringsläger eller kriminalvårdsanstalter.

2. Underpunkt 2 (a) i artikeln föreskriver att åtalade personer, om inte exceptionella förhållanden råder, ska hållas åtskilda från dömda personer och ska ges särskild behandling med hänsyn till att de inte är dömda. Vissa rapporter ägnar inte tillräcklig uppmärksamhet åt detta direkta krav i konventionen och tillhandhåller följaktligen inte adekvat information om det sätt på vilket behandlingen av åtalade person skiljer sig från den för dömda personer. Dessa uppgifter ska ingå i framtida rapporter.

Underpunkt 2 (b) i artikeln kräver bland annat att unga åtalade lagöverträdare ska hållas åtskilda från vuxna personer. Uppgifterna i rapporterna visar att ett antal stater inte tar tillräcklig

hänsyn till det faktum att detta är ett oundgängligt krav i konventionen. Det är kommitténs uppfattning att inskränkningar av konventionsstaternas skyldigheter enligt underpunkt 2 (b) aldrig kan rättfärdigas, vilket också tydligt framgår av texten i konventionen.

3. I en rad fall har informationen i rapporterna, med avseende på punkt 3 i artikeln, inte innehållit något konkret omnämnande av varken lagstiftning eller administrativa åtgärder eller av praktiska åtgärder för att främja förbättring och social återanpassning av fångar, exempelvis genom utbildning, yrkesutbildning och meningsfullt arbete. Att tillåta besök, särskilt av familjemedlemmar, är normalt också en åtgärd som krävs av humanitära skäl. Det finns också liknande brister i rapporterna från vissa stater vad gäller information om unga lagöverträdare, som måste hållas åtskilda från vuxna och behandlas på ett sätt som är anpassat efter deras ålder och rättsliga ställning.

4. Kommittén påminner även om att principerna för human behandling och aktning för den mänskliga värdigheten, som anges i punkt 1, utgör grunden för mer specifika och begränsade skyldigheter för staterna med avseende på straffrätt, som anges i artikel 10, punkt 2 och 3. Åtskillnaden av åtalade personer från dömda personer krävs för att understryka deras ställning som icke-dömda personer som samtidigt åtnjuter rätten att betraktas som oskyldiga i enlighet med artikel 14, punkt 2. Syftet med dessa bestämmelser är att skydda de nämnda grupperna, och kraven som ingår i dessa bestämmelser ska ses mot denna bakgrund. Åtskillnaden och behandlingen av unga lagöverträdare ska därför ske på ett sådant sätt att den främjar deras förbättring och sociala återanpassning.